

Mònica Batet: passions, illes àrtiques i algunes novel·les millors que d'altres

LLIBRES / NARRATIVA / 29 OCTUBRE, 2019

Fa temps que algú em va parlar de Mònica Batet i me'n va recomanar la lectura. La veritat és que no estic segur de qui era (si em llegeix que m'avisí), només sé que vaig desar el nom de l'autora dins de la carpeta mental «Escriptors catalans contemporanis a qui val la pena llegir» (un nom sintètic). És un arxiu fluctuant, que va omplint-se i buidant-se periòdicament i en què, per desgràcia, més d'un nom deu haver quedat eclipsat i, finalment, esborrat, per les novetats llampants d'èxits inoblidables que la gran indústria del llibre en català sempre encadena.

Podria haver estat el cas de Batet, però per sort no ha estat així. Passejant pel pla de la catedral durant la Setmana del Llibre vaig veure, de lluny estant, un exemplar que semblava una guia de viatges nòrdica. M'hi vaig acostar mentre notava com des de dins del cervell se m'obria la carpeta. No es tractava pas d'una guia de viatges, sinó de *Nou illes al nord*, la darrera novel·la publicada per Mònica Batet.¹ Ara és l'hora, vaig dir-me.

Nou illes al nord és la cinquena novel·la de l'escriptora pontarrina (d'Armentera, no de Suert) i suposa un lleuger viratge respecte a la seva producció anterior. Aprofitant les

estones de lleure que em deixà un setembre benigne, vaig endinsar-me en les seves novel·les anteriors per descobrir amb plaer una escriptora solvent, amb certes obsessions estilístiques i ambientals. Tanmateix, a la darrera obra, s'hi percep la voluntat d'un cert canvi d'estil i d'enfocament, un intent d'enriquir els punts de vista de la narració. Una via que ja havia obert a la tristament irònica *Cafè Berlevag* (2016) —considerada una novel·la juvenil, però que em sembla també recomanable per al públic adult.

Nou illes al nord manté, amb tot, algunes de les constants que fan les històries de Batet identificables: la preponderància de la lectura, l'escriptura i dels llibres com a objectes epifànics durant la infantesa. Un fet que ja apareixia a la seva obra de debut, la intimista *L'habitació grisa* (2006); i també a *Neu, óssos blancs i alguns homes més valents que els altres* (2015). I que ara es reprèn en forma de les novel·les d'aventures, els atlas geogràfics i els manuals de botànica amb els quals creixen alguns dels narradors. També la importància dels mecanismes de selecció o d'absolució dels records, que resultaven cabdals a la inquietant *No et miris el riu* (2012), i que ara es reprenen igualment a *Nou illes al nord*. La transcendència de l'educació i de l'ensenyament en la formació dels protagonistes —què llegeixen, com escriuen, la relació o la incomunicació amb la resta de la família— té sempre un pes fonamental en el posterior desenvolupament dels personatges, així com les relacions amoroses desiguals.

Un altre tema més obvi és el de l'espai. Batet situa sempre les històries en llocs geogràficament remots o facticis. Com el poble anomenat Mir de *L'habitació grisa*, que podria ser qualsevol capital de comarca catalana. O la ciutat centreeuropea amb un riu que la travessa —*No et miris el riu*—, que fa pensar molt en Budapest. Les ubicacions àrtiques de *Neu, óssos blancs i alguns homes més valents que els altres* o *Nou illes al nord* podrien ser la península escandinava o arxipèlags noruecs. Uns i altres tenen en comú unes atmosferes, més enllà del clima, clarament opressives i incòmodes. A voltes amb finals més optimistes o lluminosos —*L'habitació grisa*, *Neu, óssos blancs...* o *Cafè Berlevag*— i a voltes amb desenllaços més pragmàtics o realistes —*No et miris el riu*. *Nou illes al nord*, segurament, formaria part del primer grup.

Mònica Batet escriu d'una forma austera i directa, sense grans artificis, i centrant-se, sempre, en la història que ens vol contar. Això és un mèrit que fa brillar amb més força les esparses concessions líriques que l'autora es permet en forma d'imatges o de metàfores que ressalten per tant —i sempre— de forma mesurada. És, també, una escriptora molt hàbil a l'hora d'ensenyar o d'escamotejar informació. Demuestra una gran confiança en la seva capacitat com a narradora per poder revelar, des d'un bon inici, una bona mà de cartes —avança molta informació d'entrada—, però sempre es guarda asos a la màniga per encaterinar el lector fins al final.

L'escriptora aposta ara, a *Nou illes al nord*, per construir la novel·la amb una concatenació de diverses veus que coneixen una història d'amor de forma tangencial. A partir de la unió d'aquests narradors s'anirà bastint una tendra relació entre dos personatges que sovint són evocats per homes i dones que, fet i fet, no els han arribat a conèixer. És un plantejament estimulants i engrescador, que desperta l'interès, d'una banda, per un lloc, les Illes

Properes, amb uns paisatges i uns costums ben especials. I, de l'altra, per uns singulars protagonistes que de manera més o menys casual hi acaben fent cap. Batet exposa la visió de la història per part de cinc personatges diferents que es dirigeixen a un altre, del qual no en descobrirem la identitat fins al final de la novel·la.

Els narradors tenen, però, un gran problema. Costa diferenciar-los, sobretot formalment. Més enllà de les peripècies personals que ens expliquen, no acaben de conformar-se amb una identitat singular i recognoscible a ulls del lector. Alguns volen actuar de narradors fiables («la seva amiga», «el seu alumne»); altres empen la *captatio benevolentiae* i es presenten com a desmemoriats o desordenats («la germana del viatger», «el negociador d'arbres», «la senyora del telèfon»); però deixant de banda la confiança o desconfiança envers els records i el trajecte vital, són veus que acaben assemblant-se massa. Tots mostren una gran autoconsciència sobre el pas del temps i els enganys de la memòria que acaba resultant sospitosa:

La memòria és imperfecta i el pas del temps contribueix a modificar, idealitzar o, fins i tot, esborrar fragments de la nostra vida» («La seva amiga», p. 55) o, verbigràcia: «D'altra banda, t'he de confessar que tinc una memòria força imperfecta i que com més gran em faig, més empitjora. O sigui, que d'una història —i si no és la meva encara més— en puc oblidar fets importantíssims. («El negociador d'arbres», p. 84).

Sentències que acaben fent evidents aspectes interpretatius de l'obra —el lloc que ocupen els records— que l'escriptora havia sabut tractar millor en llibres anteriors. Altrament, expressions com «no em mal interpretis» o «ara no et pensis que» acaben sent tan recurrents, en tots els personatges, que gairebé fa dubtar de si és un recurs estilístic o una broma recurrent de Batet.

Tristament, doncs, *Nou illes al nord* és una novel·la que es va desinflant com el globus d'un nen a mesura que avança la seva festa d'aniversari. Fins que arriba a un punt, el del darrer testimoni, que resulta sorprenentment reiteratiu i redundant. És estrany perquè, precisament, Batet basa l'èxit de la seva escriptura en una polida subtileza que ara no ha acabat de trobar. Tampoc acaba tenint sentit la presentació de tantes Illes Properes —fins a nou— que, finalment, acaben tenint un protagonisme ben testimonial.

Que *Nou illes al nord* no em sembli la seva millor novel·la no impedeix, però, recomanar-ne la lectura —i passo, per tant, el testimoni de la persona que no recordo. És més, diria que és una autora que cal reivindicar. Resulta sorprenent que una escriptora d'èficaç i demostrada trajectòria com Mònica Batet no tingui més reconeixement públic i atenció mediàtica. Sobretot en uns temps com els actuals, tan plens d'escriptores d'èxit.

1. Potser l'editorial Més llibres s'hauria de replantejar el format de les seves cobertes si pretenen vendre ficció. El mateix es podria dir d'Onada edicions. És bastant curiós que els dos darrers llibres de Batet tinguin un aire més pròxim a les lleixes d'Altair que a qualsevol altra llibreria. ↻

ETIQUETES:

CAFÈ BERLEVAG

L'HABITACIÓ GRISA

MÉS LLIBRES

MÓNICA BATET

NEU ÓSSOS BLANCS I ALGUNS HOMES MÉS VALENTS QUE ELS ALTRES

NO ET MIRIS EL RIU

NOU ILLES AL NORD

ARTUR GARCIA FUSTER | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Barcelona, 1991). Filòleg i professor d'institut. Expert en literatura catalana contemporània i també en sèries de TV3. Autor del llibre *Memòria, oralitat i ironia a la narrativa de Jesús Moncada* (2019).

Llibres
Cultura
Nosaltres
Contacte

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Política de privacitat
Copyleft

© LA LECTORA 2018